

PHÁT HUY VAI TRÒ CỦA CÁC CẤP HỘI LIÊN HIỆP PHỤ NỮ VIỆT NAM TRONG VIỆC THAM GIA QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC

■ **TS. VŨ ĐĂNG MINH (*)**

Trong tiến trình phát triển lịch sử của dân tộc ta, phụ nữ luôn là nguồn nhân lực quan trọng và có những đóng góp không nhỏ vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Thực hiện chủ trương của Đảng và Nhà nước trong việc thực hiện quyền bình đẳng của phụ nữ, những năm qua các cơ quan hành chính nhà nước từ trung ương đến địa phương đã triển khai thực hiện nhiều giải pháp để các cấp Hội Liên hiệp phụ nữ Việt Nam có điều kiện đóng góp trí tuệ, sức sáng tạo và sức lực của mình cùng với Nhà nước trong quản lý và điều hành xã hội; khẳng định vai trò của các cấp Hội phụ nữ trong việc phối hợp với các cơ quan hành chính nhà nước các cấp thực hiện thắng lợi các mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội của đất nước. Với tinh thần đó, ngày 7/3/2003 Chính phủ ban hành Nghị định số 19/2003/NĐ-CP quy định trách nhiệm của cơ quan hành chính nhà nước các cấp trong việc bảo đảm cho các cấp Hội Liên hiệp phụ nữ Việt Nam tham gia quản lý nhà nước (sau đây gọi tắt là Nghị định 19). Nghị định 19 là cơ sở pháp lý để các cấp Hội Liên hiệp phụ nữ phát huy vai trò, trách nhiệm của mình trong việc tham gia với chính quyền cùng cấp trong các hoạt động quản lý nhà nước liên quan đến quyền, lợi ích của phụ nữ và trẻ em; phát huy khả năng sáng tạo, chủ động của cán bộ nữ tham gia vào các

hoạt động kinh tế, văn hóa, xã hội của đất nước. Do vậy, ngay sau khi Chính phủ ban hành Nghị định 19, Bộ Nội vụ đã chủ động phối hợp với các bộ, ngành và Trung ương Hội Liên hiệp phụ nữ Việt Nam tổ chức quán triệt, phổ biến đến toàn thể đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức và cán bộ Hội phụ nữ các cấp nhằm xác định rõ trách nhiệm của cơ quan hành chính nhà nước trong việc triển khai thực hiện Nghị định này theo phân công, phân cấp của Chính phủ. Trên cơ sở đó, các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương đã chủ động xây dựng kế hoạch triển khai thực hiện thông qua các hoạt động tuyên truyền, phổ biến đến cấp hội cơ sở bằng nhiều hình thức như: tổ chức hội nghị, các lớp tập huấn, bồi dưỡng lồng ghép trong các hoạt động tuyên truyền bằng nhiều phương tiện thông tin đại chúng. Một số địa phương đã phát hành tài liệu tuyên truyền về nội dung Nghị định đến các sở, ban ngành, quận, huyện, thị xã và xã, phường, thị trấn giúp cho cán bộ hiểu và thực hiện. Song song với việc triển khai thực hiện của chính quyền các cấp, Trung ương Hội Liên hiệp phụ nữ Việt Nam đã chủ động xây dựng kế hoạch hướng dẫn, chỉ đạo các cấp Hội tổ chức quán triệt và triển khai thực hiện Nghị định một cách đồng bộ và thống nhất trong toàn hệ thống. Nhiều cấp Hội phụ nữ đã phân công cán bộ theo dõi việc thực hiện và xác định kết quả triển khai, thực hiện Nghị định là một trong những tiêu chí để xét thi đua, khen thưởng của

() Phó Vụ trưởng Vụ Tổng hợp, Bộ Nội vụ*

các cấp Hội. Một số nơi theo hướng dẫn của Đoàn Chủ tịch Trung ương Hội Liên hiệp phụ nữ Việt Nam đã tiến hành chỉ đạo điểm việc triển khai Nghị định và nhân ra diện rộng.

Một số giải pháp nhằm phát huy vai trò và trách nhiệm của các cấp Hội Liên hiệp phụ nữ Việt Nam trong việc tham gia quản lý nhà nước:

1. Tiếp tục hoàn thiện cơ chế tạo điều kiện cho các cấp Hội phụ nữ tham gia thảo luận, đóng góp ý kiến vào nội dung các văn bản quy phạm pháp luật trong quá trình xây dựng dự thảo

Theo quy định tại Nghị định 19, trong quá trình xây dựng các văn bản quy phạm pháp luật, hầu hết các cơ quan hành chính được phân công chủ trì soạn thảo đã quan tâm, tạo điều kiện mời các cấp Hội phụ nữ tham gia, đóng góp, nhất là các văn bản quy phạm pháp luật liên quan trực tiếp đến việc bảo vệ quyền lợi của phụ nữ và trẻ em như: Bộ Luật lao động, Luật bình đẳng giới, Luật phòng chống bạo lực gia đình, Luật bảo hiểm xã hội, Luật bảo vệ, chăm sóc và giáo dục trẻ em, Luật dạy nghề, Luật nhà ở... các Pháp lệnh phòng chống mại dâm, Pháp lệnh xử phạt vi phạm hành chính và các văn bản quy phạm pháp luật khác thông qua việc mời Hội phụ nữ làm thành viên của Ban Soạn thảo và Tổ Biên tập. Ngoài việc mời Hội phụ nữ cùng cấp, nhiều cơ quan hành chính nhà nước đã phối hợp với Trung ương Hội Liên hiệp phụ nữ Việt Nam ký kết và ban hành các văn bản hướng dẫn triển khai thực hiện các Nghị quyết, Chỉ thị quan trọng của Bộ Chính trị, Ban Bí thư và của Thủ tướng Chính phủ liên quan đến quyền phụ nữ và trẻ em như: Nghị quyết 11-NQ/TW của Bộ Chính trị về công tác phụ nữ trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước; Chỉ thị 40/CT-TW của Ban Bí thư Trung ương Đảng về xây dựng, nâng cao chất lượng đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lý giáo dục; Chỉ thị số 10 của Thủ tướng Chính phủ về triển khai, thi hành Luật bình đẳng giới...

Nhiều văn bản liên quan đến phụ nữ và trẻ em sau khi được ban hành đã từng bước đi vào cuộc sống, mang lại kết quả thiết thực. Các cấp Hội Liên hiệp phụ nữ có điều kiện tiếp cận với các văn bản quy phạm pháp luật ngay từ khi khởi thảo nên có nhiều thuận lợi trong tổ chức thực hiện ở cơ sở khi văn bản được cấp có thẩm quyền ban hành.

Tuy nhiên, trong quá trình nghiên cứu, xây dựng các văn bản quy phạm pháp luật, các bộ, ngành chưa thường xuyên phối hợp với Trung ương Hội Liên hiệp phụ nữ Việt Nam để tạo điều kiện cho Trung ương Hội tham gia nhiều hơn vào việc xây dựng cơ chế, chính sách. Nhiều hoạt động còn bị lẫn với vai trò tham mưu của Ban Vì sự tiến bộ phụ nữ. Ở địa phương, một số cấp ủy, chính quyền chưa thực sự quan tâm đến công tác này nên vai trò của các cấp Hội chưa được phát huy đầy đủ.

2. Sử dụng, phát huy và nâng cao chất lượng tư vấn của Hội phụ nữ các cấp đối với các công việc của cơ quan hành chính nhà nước

Trên thực tế, các cấp Hội phụ nữ đã tư vấn cho chính quyền giải quyết được nhiều vấn đề phức tạp diễn ra tại địa phương như: tham gia tuyên truyền kế hoạch hóa gia đình, công tác bình đẳng giới, công tác bảo vệ chăm sóc sức khỏe bà mẹ và trẻ em. Ngoài ra, trong các vụ việc khiếu kiện, khiếu nại, tố cáo, Hội phụ nữ tham gia hoà giải, giải quyết rất hiệu quả, làm giảm áp lực đối với những vụ việc phức tạp ảnh hưởng đến an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội. Vì vậy, Hội Phụ nữ của các địa phương đều được mời tham gia làm thành viên chính thức trong các hội đồng tư vấn, các ban quản lý, ban chỉ đạo như: hội đồng thi đua khen thưởng, hội đồng nghĩa vụ quân sự, hội đồng chăm sóc bảo vệ trẻ em, hội đồng giáo dục, hội Luật gia, hội thẩm nhân dân, các ban quản lý dự án, ban kiểm tra, giám sát, ban tuyển sinh, ban tư vấn pháp luật, ban chỉ đạo xây dựng

nếp sống khu dân cư và xây dựng gia đình văn hóa. Hội còn tham gia trong các chương trình liên quan đến phụ nữ, trẻ em như chương trình xoá đói, giảm nghèo, chương trình dinh dưỡng, chương trình tiêm chủng mở rộng; nhiều địa phương đã huy động cấp Hội phụ nữ và phối hợp có hiệu quả trong việc giải phóng mặt bằng... đạt hiệu quả cao.

Các cấp Hội phụ nữ đóng góp nhiều ý kiến đối với địa phương về những vấn đề liên quan trực tiếp đến quyền và lợi ích hợp pháp của phụ nữ, trẻ em. Nắm bắt kịp thời những vấn đề bức xúc, nhu cầu, nguyện vọng chính đáng của phụ nữ, trẻ em để giúp chính quyền có những quyết định đúng đắn, kịp thời, bảo đảm quyền dân chủ của nhân dân, góp phần quan trọng vào sự ổn định và phát triển kinh tế – xã hội trên địa bàn.

Tuy nhiên, chất lượng của các ý kiến tư vấn chưa cao do trình độ, năng lực và kinh nghiệm quản lý kinh tế – xã hội của cán bộ Hội phụ nữ các cấp còn hạn chế, nhiều lĩnh vực chuyên môn sâu chưa có điều kiện tiếp cận nên khó tham gia, góp ý cho chính quyền trong tổ chức và triển khai thực hiện.

3. Các cơ quan hành chính nhà nước cần chủ động hơn nữa trong việc phối hợp với các cấp Hội phụ nữ trong việc thực hiện chủ trương, chính sách và pháp luật về phụ nữ và trẻ em; đồng thời tiếp tục hoàn thiện cơ chế phối hợp giữa cơ quan hành chính nhà nước và Hội phụ nữ cùng cấp nhằm nâng cao hiệu quả quản lý nhà nước

Hội phụ nữ đã có nhiều sáng kiến, phát hiện những vấn đề bất cập và chủ động kiến nghị với cấp có thẩm quyền kịp thời xử lý, nhất là những lĩnh vực liên quan đến quyền và nghĩa vụ của phụ nữ và trẻ em. Nhiều vụ việc xâm hại đến phụ nữ, trẻ em đã được các cấp Hội phụ nữ phát hiện và lên tiếng bảo vệ và cùng với các phương tiện truyền thông, thông tin đại chúng tạo dư luận xã hội lên án mạnh mẽ nhằm ngăn chặn những hành vi bạo lực.

Hội phụ nữ các cấp vừa phát hiện, tham gia xử lý, giải quyết nhưng đồng thời cũng trực tiếp xử lý kịp thời những vấn đề không đúng với quy định của pháp luật về quyền và lợi ích của phụ nữ và trẻ em.

Các đoàn kiểm tra của chính quyền về những vấn đề liên quan đến quyền và lợi ích của phụ nữ và trẻ em như: việc thực hiện công tác dân số – kế hoạch hóa gia đình, kiểm tra chế độ chính sách đối với lao động nữ, kiểm tra việc thực hiện chế độ thai sản, ốm đau, chế độ khám sức khoẻ định kỳ... đều có sự tham gia của Hội phụ nữ cùng cấp. Các cấp Hội đã thể hiện quan điểm và trách nhiệm của mình trong việc bảo vệ quyền và lợi ích chính đáng của phụ nữ, trẻ em; các ý kiến này đã được chính quyền tiếp thu và báo cáo với cấp có thẩm quyền xem xét, giải quyết. Để nâng cao chất lượng việc tham gia các đoàn kiểm tra, giám sát nhiều cấp Hội phụ nữ đã tổ chức các khoá tập huấn, nâng cao kiến thức, kỹ năng nghiệp vụ chuyên môn cho đội ngũ cán bộ Hội.

Tuy nhiên, nguồn kinh phí đầu tư cho hoạt động này còn hạn hẹp, trình độ hiểu biết của cán bộ Hội về luật pháp, chính sách nhất là về kỹ năng giám sát còn hạn chế nên công tác kiểm tra, giám sát của các cấp Hội còn lúng túng về phương pháp luận và khó khăn về điều kiện bảo đảm cho các đoàn kiểm tra, giám sát thực hiện.

4. Tiếp tục hoàn thiện cơ chế, chính sách tạo điều kiện về cơ sở vật chất để thực hiện được mục tiêu phát huy vai trò của Hội phụ nữ đối với công tác quản lý nhà nước của các cơ quan hành chính nhà nước các cấp

Trên thực tế, các bộ, ngành đã tạo điều kiện thuận lợi cho sự hoạt động của tổ chức công đoàn, trong đó có Ban Nữ công về kinh phí, phương tiện làm việc, tổ chức sản xuất, có bộ, ngành đã hướng dẫn xây dựng thành chương trình, kế hoạch để bố trí kinh phí hàng năm. Nhiều địa phương, chính quyền các cấp đã

quan tâm đầu tư cơ sở vật chất cho Hội hoạt động như: xây dựng trụ sở, cấp phương tiện đi lại, cấp phòng làm việc riêng và hỗ trợ các hoạt động khác theo điều kiện cụ thể của địa phương. Song bên cạnh đó, một số địa phương chưa tạo điều kiện cho cán bộ phụ nữ các cấp hoạt động như: kinh phí hạn hẹp, thiếu biên chế, còn đùn đẩy trách nhiệm cho Hội phụ nữ cùng cấp.

Đối với Trung ương Hội Liên hiệp phụ nữ Việt Nam, bên cạnh việc đáp ứng kinh phí thường xuyên, Chính phủ đã quan tâm đầu tư xây dựng cơ sở vật chất như xây dựng Trung tâm Phụ nữ và Phát triển tại Hà Nội, nhằm tạo điều kiện và hỗ trợ phát triển toàn diện cho phụ nữ.

Tuy nhiên, cấp Hội phụ nữ cơ sở ở một số nơi chưa có phòng làm việc riêng, đặc biệt là ở miền núi, vùng sâu, Hội phải sử dụng phòng, thậm chí bàn làm việc chung với các đoàn thể và các ban ngành khác trong xã.

5. Một số kiến nghị và đề xuất

Để đạt được mục tiêu phát huy vai trò, trách nhiệm của các cơ quan hành chính nhà nước trong việc tạo điều kiện cho các cấp Hội Liên hiệp phụ nữ tham gia quản lý nhà nước trong thời gian tới, chúng tôi xin đề xuất một số kiến nghị và giải pháp sau:

a) Công tác xây dựng thể chế

– Các bộ, ngành liên quan cần tham mưu cho Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ tiến hành rà soát, bổ sung hoàn thiện cơ chế, chính sách trong việc bảo đảm cho các cấp Hội phụ nữ Việt Nam tham gia quản lý nhà nước. Theo đó, cần nghiên cứu sửa đổi, bổ sung hoặc xây dựng nghị định thay thế Nghị định 19 để mở rộng hơn về phạm vi, đối tượng, trong đó đối với cấp Trung ương cần thể hiện vai trò, trách nhiệm quản lý nhà nước của các bộ, ngành trong việc lồng ghép cơ chế, chính sách và tạo điều kiện cho các cấp Hội phụ nữ tham gia quản lý nhà nước; đồng thời rõ trách nhiệm của các bộ, ngành này trong việc tạo điều kiện cho phụ nữ

của chính bộ, ngành mình tham gia quản lý nhà nước; cụ thể hóa các tiêu chí đánh giá việc thực hiện Nghị định; hỗ trợ về tài chính, cơ sở vật chất bảo đảm cho các cấp Hội tham gia quản lý nhà nước trên địa bàn.

– Cơ quan được Chính phủ phân công làm thường trực vấn đề này cần ban hành văn bản hướng dẫn các bộ, ngành, các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương quán triệt tinh thần của Chính phủ quy định trách nhiệm của cơ quan hành chính nhà nước các cấp trong việc bảo đảm cho các cấp Hội phụ nữ các cấp tham gia quản lý nhà nước; đôn đốc, kiểm tra, thanh tra việc triển khai thực hiện; định kỳ hàng năm tổ chức sơ kết, tổng kết, đánh giá rút kinh nghiệm việc triển khai thực hiện, nhân rộng mô hình những đơn vị thực hiện Nghị định đạt kết quả cao.

– Nêu cao vai trò, trách nhiệm của Trung ương Hội Liên hiệp phụ nữ Việt Nam chủ trì phối hợp triển khai thực hiện như: tổ chức tuyên truyền, phổ biến chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước nói chung, các văn bản liên quan đến công tác nữ và bình đẳng giới nói riêng; đẩy mạnh các phong trào do Trung ương Hội Liên hiệp phụ nữ Việt Nam phát động; kiểm tra, đôn đốc Hội phụ nữ các cấp triển khai thực hiện các chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước; nghiên cứu đổi mới phương thức hoạt động của Hội phụ nữ các cấp nhằm khuyến khích, tạo điều kiện để phụ nữ tham gia trong nhiều lĩnh vực hoạt động và công tác; quan tâm, đầu tư công tác đào tạo, bồi dưỡng nghiệp vụ chuyên môn để phụ nữ có điều kiện phát huy khả năng, tham gia công tác quản lý nhà nước trên các lĩnh vực đời sống – xã hội.

b) Tiếp tục nâng cao nhận thức, quan điểm về bình đẳng giới và công tác cán bộ nữ

– Quán triệt sâu sắc quan điểm, chủ trương về công tác vì sự tiến bộ phụ nữ, công tác cán bộ nữ theo tinh thần Nghị quyết của Đảng trong các cấp ủy Đảng, chính quyền, đặc biệt là đối với

người đứng đầu, cán bộ lãnh đạo chủ chốt các cấp, các ngành từ trung ương tới cơ sở. Từ đó nâng cao trách nhiệm, tạo sự thống nhất trong các cấp ủy Đảng, các cơ quan, ban, ngành.

– Đẩy mạnh bồi dưỡng nâng cao nhận thức giới cho cán bộ, đảng viên, đặc biệt là cán bộ lãnh đạo quản lý, cán bộ hoạch định chính sách các cấp, các ngành từ trung ương tới cơ sở. Phấn đấu 100% cán bộ lãnh đạo quản lý, cán bộ hoạch định chính sách các cấp, các ngành từ trung ương tới cơ sở được bồi dưỡng kiến thức về giới vào 2010.

– Đẩy mạnh công tác tuyên truyền, đặc biệt thông qua các phương tiện thông tin đại chúng về bình đẳng giới, về vai trò, vị trí của phụ nữ, cán bộ nữ, gương các phụ nữ điển hình tiên tiến, tài năng; sửa đổi, bổ sung Bộ luật lao động theo hướng kéo dài thời gian nghỉ để nuôi con sau khi sinh của nữ từ 4 tháng lên 6 tháng và thời gian nghỉ thai sản (thực hiện thiên chức của phụ nữ) cũng được tính là thời gian công tác liên tục để bình xét thi đua hàng năm.

c) Xây dựng cơ chế đảm bảo thực hiện có hiệu quả công tác cán bộ nữ

– Đối với các chức danh lãnh đạo, quản lý và xây dựng quy hoạch các chức danh trên, ở mọi lĩnh vực, từ trung ương tới cơ sở nhất thiết phải có cán bộ nữ. Xây dựng quy hoạch gắn với kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng, sử dụng và đề bạt cán bộ nữ. Hàng năm tiến hành rà soát, bổ sung, điều chỉnh quy hoạch về cán bộ nữ để đảm bảo chất lượng, tỷ lệ, cơ cấu cán bộ nữ trong quy hoạch chung. Thực hiện luân chuyển cán bộ nữ theo quy hoạch, kết hợp việc luân chuyển để đào tạo cán bộ nữ lãnh đạo, quản lý. Khi luân chuyển cần quan tâm đến đặc điểm riêng của cán bộ nữ.

– Chú trọng công tác tạo nguồn cán bộ nữ và đưa nội dung này vào chiến lược phát triển nguồn nhân lực của quốc gia. Cần đảm bảo tỷ lệ nữ được tuyển dụng vào các cơ quan, ban, ngành theo quy định. Tăng cường công tác

phát hiện, bồi dưỡng các tài năng nữ từ sớm; đồng thời lãnh đạo các cấp cần tin tưởng và mạnh dạn giao công việc cho cán bộ, công chức, viên chức nữ nhiều hơn nữa, tạo điều kiện để các chị rèn luyện, phấn đấu và trưởng thành từ công việc.

– Nâng cao hiệu quả công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ nữ. Trong đó, tập trung xây dựng chiến lược đào tạo cán bộ nữ theo từng lĩnh vực, từ đó cụ thể hóa kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng cán bộ nữ trong các cơ quan, ban, ngành, các tổ chức đoàn thể và các doanh nghiệp nhà nước; đẩy mạnh đào tạo, đào tạo lại theo chức danh và quy hoạch; lựa chọn cán bộ nữ trẻ tuổi, có triển vọng đưa đi đào tạo ở nước ngoài với số lượng và cơ cấu ngành nghề phù hợp; gắn với quy hoạch và việc bố trí sử dụng đội ngũ cán bộ nữ; khuyến khích phong trào học tập trong nữ cán bộ, công chức bằng nhiều hình thức; đào tạo tại chỗ, tập trung, tại chức, từ xa, từ thực tiễn...

– Tiến hành rà soát, nghiên cứu xây dựng chính sách ưu đãi về đào tạo, cử tuyển đối với cán bộ nữ là người dân tộc thiểu số, cán bộ nữ công tác tại địa bàn vùng sâu vùng xa, biên giới, hải đảo; chính sách trợ cấp cho nữ trong thời gian tham gia các khoá đào tạo dài hạn, cán bộ nữ đi học có con nhỏ... Bên cạnh đó cần có chính sách ưu tiên, khuyến khích, tạo điều kiện để tăng tỷ lệ cán bộ nữ được đào tạo, bồi dưỡng nâng cao về chuyên môn, nghiệp vụ, về lý luận chính trị, ngoại ngữ tin học đáp ứng yêu cầu của công tác cán bộ thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập kinh tế quốc tế; tăng cường sự lãnh đạo toàn diện của các cấp ủy Đảng, chính quyền đối với công tác cán bộ nữ, đặc biệt trong việc kiểm tra, giám sát việc thực hiện các chủ trương của Đảng, đưa vấn đề thực hiện chủ trương của Đảng về công tác cán bộ nữ, công tác vì sự tiến bộ phụ nữ thành một tiêu chí đánh giá cơ quan, đơn vị hàng năm □